

MATEJ ZUPANC¹

Medijski okviri protestniških gibanj v času pandemije covida-19

Izvleček: Članek analizira, kako so mediji uokvirjali proteste v času epidemije covida-19, ko je takratno desno-sredinsko vlado vodil Janez Janša. Protesti so bili posledica vladnih odločitev, ukrepov za zaježitev okužb in upravljanja epidemije. Z uporabo deduktivnega pristopa avtor identificira splošne okvire, ki so pogosto prisotni v medijih, ter induktivno določi vsebinsko-specifične okvire, ki so vezani na proučevane proteste. V članku predstavi njihovo pojavnost v časniku Delo, tedniku Demokracija in reviji Mladina. V nadaljevanju s kvalitativno analizo predstavi vsebinske razlike pri uokvirjanju med izbranimi mediji. Na osnovi tega avtor proučuje vzroke za razlikovanje pri uokvirjanju in identificira ključne dejavnike, ki prispevajo k tej raznolikosti pri poročanju o protestnih.

Ključne besede: covid-19, protesti, mediji, okviri

The media frameworks of protest movements during the Covid-19 pandemic

Abstract: The article examines how the media framed the protests during the COVID-19 pandemic under the Janez Janša's right-wing government. The protests movements were the result of the government's decisions, the measures taken to contain the infection and the management of the epidemic. Using a deductive approach, the author identifies general frames in the media and inductively analyses content-specific frames related to the protests under

¹ Matej Zupanc je zaposlen kot asistent na Inštitutu za družboslovne študije Znanstveno raziskovalnega središča Koper. E-naslov: matej.zupanc@zrs-kp.si

study. In the article, he presents their occurrence in the newspaper Delo, the weekly Demokracija and the magazine Mladina. He then uses a qualitative analysis to illustrate the differences in framing between the selected media. On this basis, the author analyses the reasons for the differences in framing and identifies the factors contributing to this diversity in the coverage of the protests.

Keywords: COVID-19, protests, media, frames

Uvod

Mediji imajo v družbi osrednjo vlogo pri filtriranju, interpretaciji in predstavitvi informacij širši javnosti. Skozi različne medijske kanale – od tiskanih medijev, radija in televizije do digitalnih platform in družbenih omrežij – mediji vplivajo na naše razumevanje sveta okoli nas, oblikovanje mnenj in odločanje o tem, kaj je resnično ali pomembno (Couldry 2012). Način, kako mediji predstavljajo določeno zgodbo ali dogodek, je pogosto bolj pomemben kot dejanska vsebina te zgodbe. Eden izmed načinov, ki vpliva na to, kako občinstvo razume in interpretira informacije, je uokvirjanje, s čimer posredno usmerja javno mnenje in sooblikuje družbene norme. Entman (1993, 52) je opredelil uokvirjanje kot izbiro nekaterih vidikov dogodka in njihovo poudarjanje v komunikaciji, s čimer spodbuja določeno interpretacijo problema, vzročne povezave, moralno presojo in/ali priporočeno rešitev. Ko novinarji uokvirijo zgodbo na določen način, lahko to vpliva na to, kaj ljudje dojamejo kot »normalno« ali »pravilno« v družbi. Torej, okviri ne le poudarjajo in izpuščajo določene informacije, ampak tudi sooblikujejo percepcijo tega, kaj je družbeno sprejemljivo ali pričakovano. Proučevanje okvirov nam pomaga razumeti, kateri vidiki so v medijih izpostavljeni kot relevantni.

Osrednji namen članka je bil analizirati način poročanja o protestih v časopisu Delo ter revijah Mladina in Demokracija. Proučevani protesti so nastali kot odziv na vladno upravljanje izrednih

razmer v času epidemije covida-19 med leti 2020 in 2022, ki je močno vplivalo na takratno življenje. Med najbolj pogostimi so bili petkovi protesti, ki so potekali skoraj vsak petek v Ljubljani ter v večjih in manjših krajih po Sloveniji – skupno jih je bilo 105. Njihova glavna zahteva je bila odstop takratne desne vlade Janeza Janše, ki so jo kritizirali zaradi avtoritarizma, nestrpnosti, korupcije in slabega vodenja države v času epidemije. Občasno so potekali tudi četrtekovi protesti, znani po večji stopnji nasilja in s podobnim ciljem kot petkovi protesti. Svoje proteste sta organizirali tudi stranka Resnica in Civilna iniciativa Maske dol. Oboji so prav tako nasprotovali vladnim ukrepom, vendar so imeli proticepilski značaj. Pojavljali so se tudi shodi in protestniške akcije gibanja OPS, na katerih so predvsem širili različne zarotniške teorije in imeli prav tako proticepilski značaj. V tem času se je kot odziv na petkove proteste pojavila tudi skupina fantov imenovanih Rumeni jopiči, ki so predstavljali protiprotestniško gibanje in izražali podporo vladi ter delili nekatere skrajno desne oziroma nacistične poglede.

V analiziranem obdobju se je zaradi pogostosti petkovih protestov pojavljalo največ prispevkov o njih. Občasno so se pojavili tudi prispevki o četrtekovih protestih in Rumelih jopičih. Drugi protesti so potekali zunaj časovnega obdobja analize in vanjo niso bili zajeti.

V analizi kombiniram induktivni in deduktivni pristop; z deduktivnim pristopom sem zbral splošne okvire, ki se najpogosteje uporabljajo v medijih na splošno in so jih identificirali drugi avtorji (Koenig 2006, 64; Valkenburg idr. 1999, 551–552; Godefroidt idr. 2016, 781–182), z induktivnim pristopom pa sem definiral vsebino specifičnih okvirov, vezanih na obravnavani problem, tj. proteste v času epidemije covida-19. Glavni namen analize je (1.) identificirati vsebinsko specifične okvire, (2.) ugotoviti, kateri splošni okviri so se najpogosteje pojavljali in (3.) pojasniti potencialni učinek okvirov na javno podobno protestov in protestnikov.

Uokvirjanje

Goffman (1986, 21) okvire pojasni kot »scheme interpretacije«, ki nam omogočajo »poiskati, identificirati in označiti« dogodke v našem vsakdanjem življenju in širšem svetu. Gamson idr. (1992, 390) pravijo, da gre pri uokvirjanju v osnovi za vključevanje »izbire« in »poudarjenosti«. To pomeni, da avtor skozi proces uokvirjanja izbere nekatere vidike in jih v določenem sporočilu naredi bolj poudarjene. Na takšen način se spodbujajo določene opredelitve do problema, interpretacije po določenih vzorcih, moralne ocene ali kot priporočilo za oblikovanje določenega sporočila. Okviri tako izpostavijo določene dele sporočila in jih naredijo bolj vidne. Pomembno je opredeliti opaznost, kar pomeni, da so informacije bolj izpostavljene, poudarjene in nepozabne za občinstvo. Povečana opaznost povečuje možnost, da bodo prejemniki informacije zaznali, razumeli njihov pomen in jih obdelali ter shranili v spomin (Fiske in Taylor 1991, 199–200).

Vsaka novica, ki jo ustvarijo novinarji, ima določen namen, ki ga želi avtor ali medij doseči, zato je uokvirjanje nepogrešljiva tehnika, ki jo novinarji uporabljajo za ustvarjanje naracij, ki so ne nazadnje določene tudi z žanrom (Buoziš in Creech 2017, 2). Mediji kot institucije oblikujejo in usmerjajo novinarsko delo ter vplivajo na izbiro okvirov in naracije novinarjev preko institucionalnih norm, pravil in pričakovanj, ki jih novinarji ponotranjijo ter se jim prilagajajo pri oblikovanju in predstavljanju zgodb (Hanitzsch in Vos 2017, 15). Tudi Gitlin (1980, 7) pravi, da so medijski okviri večinoma neizrečeni in neopaženi in urejajo svet tako za novinarje, ki o tem poročajo, kot do neke mere tudi za nas, ki se zanašamo na njihovo poročanje oziroma novice. Tuchman (1978, 1) je opisala, da so novice okno v svet, skozi katerega se posamezniki učijo o »sebi« in »drugih«, »institucijah«, »voditeljih«, »življenjskem slogu« ter »drugih narodih in ljudeh«. Cilj novic je, da nam povedo to, »kar želimo

vedeti, moramo vedeti in kar bi morali vedeti«. Okvir nam ponuja pogled skozi »okno«, odvisno od tega, ali je veliko, majhno; ali ima veliko stekel oziroma malo; je prozorno ali neprozorno; ali okno gleda na ulico ali dvorišče (ibid.). S tem avtorica preprosto ponazorí, kako okviri »oken« določajo, kaj se skozenj vidi in to aplicira na novinarske prakse.

V primeru raziskovanja določenega pojava in vpliva medijev na družbo je pomembno razumevanje okvirov, ki se pojavljajo v medijih, saj na takšen način lažje razumemo, kako je bil določen problem preko medijev predstavljen javnosti.

Robert Entman (1993, 52–53) je prvi poskušal poenotiti tipologijo okvirov, ki v svojem članku »*Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*« trdi, da je okvir »skupek idej, ki oblikuje razumevanje določene teme ali dogodka«. Opisal je pet ključnih elementov medijskih okvirov; izbrane informacije: okviri izberejo določene informacije, ki se bodo prikazale, in ignorirajo druge. Pomembnost: okviri določijo, kaj je pomembno in kaj ni pomembno v določeni temi ali dogodku. Interpretacija: okviri ponujajo interpretacijo določene teme ali dogodka. Pomeni: okviri določajo pomen določene teme ali dogodka. Ciljno občinstvo: okviri so usmerjeni v določeno ciljno občinstvo.

Iz omenjenega članka je pri definiciji okvirov izhajal tudi Ko-enig (2006, 64), ki je predlagal razlikovanje med splošnimi okviri in vsebinskimi okviri, da bi se izognili množici okvirov. Splošni okviri: 1. konfliktni okvir, ki se osredotoča na nesoglasja med posamezniki, skupinami ali institucijami; 2. okvir človeških zgodb, ki poudarja življenjske zgodbe kot primere širšega trenda in emocionalne značilnosti; 3. okvir ekonomskih posledic, ki se osredotoča na finančne učinke situacij, zadev ali dogodkov na občinstvo. Vsebinsko specifični okviri pogosto izhajajo iz tako imenovanih vodilnih okvirov, ki imajo visoke kulturne resonance. V medijih pa

se pojavljata še dva splošna okvira: okvir odgovornosti, ki pripisuje odgovornost ali krivdo za problem oziroma situacije določeni instituciji ali posamezniku (Valkenburg idr. 1999, 552), in moralni okvir, ki se osredotoča na moralna in verska načela ter prepričanja, v katerem novinarji pogosto poudarjajo, kaj je prav in kaj ne (Godefroidt idr. 2016, 782)

Metodologija

Zbiranje podatkov je potekalo v okviru Svoboda mnenja in izražanja skozi naracije izrednega stanja: antropološka študija slovenske (anti)demokratske zavesti v času epidemije covid-19 (ARRS J6-3128). Časovni okvir zbiranja podatkov je bil določen na obdobje med 1. marcem 2020 in 28. februarjem 2021, ko je prišlo do prve okužbe s takrat novim koronavirusom covid-19 in popolnim zaprtjem države zaradi omejevanja širjenja koronavirusa. V vzorec sem vključil tiskane različice Demokracije, Dela in Mladine. V izbor sem vključil prispevke z vsebujočimi gesli »protesti«, »zbiranje«, »svoboda« in »izražanje«. Vsak članek sem fotografiral oziroma v primeru digitalizirane tiskane edicije naredili posnetek zaslona in jih shranil v temu pripravljeno datoteko.

Odločil sem se za taksonomijo okvirov, ki jo je določil Koenig (2006, 64). Za prepoznavanje splošnih okvirov sem na podlagi vprašalnika, ki so ga pri svoji raziskavi uporabljali Godefroidt in ostali (2016, 785), preoblikoval vprašanja, ki so specifično vezana na raziskovano tematiko in so predstavljena v spodnji tabeli.

Tabela 1: Vprašanja za splošne okvire

Ime okvira	Vprašanja
Konfliktni okvir	Ali se zgodba vrsti okoli nesoglasij med dvema stranema, posamezniki, skupinami? Ali zgodba omenja spopad, dvoboj, izgrede, soočenja med dvema stranema, posamezniki, skupinami? Ali zgodba omenja dve ali več strani problema? Ali zgodba omenja zmagovalce in poražence?
Okvir človeških zgodb	Ali zgodba ponuja človeški primer oziroma človeško podobo problema? Ali zgodba uporablja osebne prigode ali pridevnike, ki vzbujajo občutja? Ali zgodba poudarja, kako so posamezniki in skupine prizadeti zaradi določenih vprašanj, problemov ali situacije? Ali zgodba seže v zasebno udeležencev?
Okvir ekonomskih posledic	Ali je omenjena finančna izguba ali določen dohodek? Ali je omenjena cena/stopnja stroškov? Ali so omenjene gospodarske posledice (ne)sledenju določenim ukrepom?
Okvir odgovornosti	Ali zgodba nakazuje, da ima akter zgodbe sposobnost omiliti problem/vprašanje? Ali zgodba nakazuje, da imajo akterji določeno stopnjo odgovornosti za vprašanje/ali problem? Ali zgodba nakazuje na rešitve na vprašanje/problem? Ali zgodba nakazuje, da problem zahteva nujno ukrepanje?
Moralni okvir	Ali zgodba vsebuje kakršnokoli moralno sporočilo? Ali zgodba omenja moralnost? Ali zgodba omenja boga ali druge nauke? Ali zgodba ponuja konkretne družbene ureditve, predpise o tem, kako se obnašati?

Vsebinsko specifične okvire sem določil s kvalitativno analizo na induktiven način s kodiranjem novinarskih prispevkov, pri čemer sem kode najprej določil na opisni ravni in jih v nadaljevanju smiselno kategoriziral ter na koncu kategorije združil v vsebinsko specifične okvire. Za enoto analize sem določil celoten članek in mu določil prevladujoči okvir.

Za vsak vsebinsko specifičen okvir sem napisal operativno definicijo, saj po Woodu (2004, 65) te definicije natančno določajo fenomen zanimanja. Prav tako pravi, da je to ključno, če želimo, da te koncepte na enak način uporabijo tudi drugi raziskovalci in jih med seboj primerjajo ter povezujejo. V skladu s Capella in Jamie-

son (1997, 89) sem iskal prepoznavne koncepte in jezikovne značilnosti, ki morajo biti pogosto opaženi v novinarskih praksah, biti ločljivi od drugih okvirov ter jih morajo prepoznati tudi drugi in ne smejo biti samo plod domišljije avtorja. Identifikacija okvirov je potekala v treh korakih: 1. Splošno branje člankov in hkratno zapisovanje opisnih opomb o vsebini in natančna določitev tipologiji okvirov in njenih operativnih definicij; 2. drugo branje za identifikacijo ponavljajočih se tem, in specifičnih okvirov; 3. poglobljena interpretacija člankov (Alozie 2005, 66). Identificiranje okvirov sem tako izvedel glede na »značilne elemente«, ki se nahajajo v novičarskih zgodbah (Gamson in Lasch 1983, 399). Te elemente pa sem zbral na podlagi predlogov različnih avtorjev (Entmanu 1993; Gamson in Lasch 1983; Tankard v Reese idr. 2003), ki so: ključne besede, metafore, zgledi, ulovne zanke, upodobitve ter naslovi, podnaslovi, podpisi pod slikami, uvodi, viri, citati, zaključne izjave oziroma odstavki.

Podatke sem analiziral s programom Nvivo, v katerega sem vnesel že nekatere prej nastavljene kode, druge pa sem definiral s kvalitativno analizo. Vsakemu izmed analiziranih člankov sem določil dva okvira, eden je bil splošen, drugi pa vsebinsko-specifičen. Skupno sem zbral 127 prispevkov. V analizo je bilo vključenih 41 člankov Demokracije, izmed katerih je bilo 14 komentarjev, 9 reportaž, 7 poročil, 5 novic, 5 kolumn in 1 intervju. Iz Dela je bilo vključenih 35 prispevkov, od tega 20 novic, 7 reportaž, 3 poročila, 3 komentarji, 2 kolumni, in iz Mladine 50 prispevkov od tega 13 reportaž, 13 komentarjev, 13 poročil, 6 novic, 4 kolumne in 1 intervju.

Od splošnih do vsebinsko-specifičnih okvirov: pojavnost okvirov v prispevkih o protestih v času covid-19

Izmed splošnih okvirov je bil najpogostejše uporabljen okvir konflikta (67), sledijo si moralni okvir (19), okvir odgovornosti (18), okvir človeških zgodb (14) in okvir ekonomskih posledic (4). Med

vsebinsko-specifičnimi pa se je najpogosteje pojavljala represija nad protestniki (40), sledijo slabi protestniki (29), legitimni protesti (14), dobri protestniki (13), nasilni protestniki (12), kaznivi protesti (6) in mirni protesti (5).

S kodiranjem sem definiral sedem vsebinsko specifičnih okvirov: *Dobri protestniki* uokvirja tiste, ki so prikazani kot odgovorni in miroljubni udeleženci, ki si prizadevajo za pozitivne spremembe. *Legitimni protesti* uokvirja tiste proteste, ki so prikazani kot upravičeni, s trdnimi argumenti in razlogi za njihovo izvajanje. *Mirni protesti* uokvirja proteste, na katerih so udeleženci izražali svoje mnenje brez uporabe sile ali povzročanja nemirov. *Represija nad protestniki* uokvirja primere, kjer so mediji izpostavili prekomerno silo ali ukrepe s strani oblasti proti protestnikom. *Protizakoniti protesti* uokvirja primere, kjer so mediji izpostavili proteste kot dejanja, ki zaslužijo pravno posredovanje ali so v nasprotju z zakonom. *Nasilni protesti* uokvirja proteste, ki so v medijih prikazani kot agresivni, kjer so udeleženci uporabili silo ali povzročili škodo. *Slabi protestniki* uokvirja udeležence protestov, ki so v medijih prikazani kot moteči elementi, ki delujejo iz sebičnih razlogov ali brez jasnega namena.

V reviji Demokracija (tabela 2) so o protestih novinarji največkrat pisali o slabih protestnikih; ta vsebinsko specifičen okvir je bil umeščen v konfliktni (14), moralni (8) in okvir ekonomskih posledic (2) ter okvir človeških zgodb (1). Pogosto so se navezovali na nasilnost protestov, in sicer znotraj konfliktnega (6) in moralnega okvira (2) ter okvira človeških zgodb (1). Pet prispevkov je poudarjalo njihovo protizakonitost; dva v okviru konflikta, dva v okviru odgovornosti in eden v moralnem okviru. O dobrih protestih je v okviru človeških zgodb pisal en članek.

Tabela 2: Demokracija

	Dobri protestniki	Kaznivi protesti	Legitimni protesti	Mirni protesti	Nasilni protesti	Represija nad protestniki	Slabi protestniki	Ostalo	Skupaj
Okvir ekonomskih posledic	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Moralni okvir	0	1	0	0	2	0	8	0	9
Okvir človeških zgodb	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Okvir konflikta	0	2	0	0	6	0	14	0	22
Okvir odgovornosti	0	2	0	0	1	0	0	1	1
Skupaj	1	5	0	0	9	0	25	1	41

V Mladini (tabela 3) so o protestih najpogosteje pisali z vidika represije nad protestniki; ta vsebinsko specifičen okvir je bil umeščen v konfliktni okvir (12), okvir odgovornosti (11) ter po eden v moralni okvir in okvir ekonomskih posledic. Pogosti so bili prispevki o dobrih protestnikih, največ v okviru človeških zgodb (4) ter po eden v konfliktnem in moralnem okviru. Novinarske naračije so poudarjale legitimnost protestov, kjer se je največ člankov pojavilo v konfliktnem okviru (4), nekaj manj pa v moralnem okviru (2), okviru človeških zgodb (2) in ekonomskem okviru (1). Na temo nasilnih protestov se je v okviru človeških zgodb in konfliktu pojavljal po en članek. Najmanj prispevkov je bilo uokvirjenih v perspektivi mirnih protestov, in sicer eden v okviru konflikta.

Tabela 3: Mladina

	Dobri protestniki	Proti zakoniti protesti	Legitimni protesti	Mirni protesti	Nasilni protesti	Represija nad protestniki	Slabi protestniki	Ostalo	Skupaj
Ekonomski okvir	0	0	1	0	0	1	0	0	2
Moralni okvir	1	0	2	0	0	1	0	0	4
Okvir človeških zgodb	4	0	2	0	1	5	0	0	13
Okvir konflikta	1	0	4	1	1	12	1	1	21
Okvir odgovornosti	0	0	0	0	0	11	0	0	11
Skupaj	6	0	9	1	2	30	1	1	50

V Delu (tabela 4) so prevladovali prispevki, ki so poudarjali vidik represije nad protestniki; ti so se najpogosteje pojavljali v okviru konflikta (6), moralnem okviru (3) in okviru odgovornosti (1). Okvir dobrih protestnikov se je najpogosteje pojavljal v konfliktnem (4) in moralnem okviru (2). Enako pogosti so bili prispevki na temo legitimnih protestov, in sicer znotraj konfliktnega okvira (5) in okvira odgovornosti (1). Najmanj prispevkov je govorilo o slabih protestnikih – dvakrat v konfliktnem okviru in enkrat v moralnem. Nasilni protesti so bili v ospredju dvakrat v konfliktnem okviru ter protizakoniti protesti enkrat v okviru odgovornosti.

Tabela 4: Delo

	Dobri protestniki	Proti zakoniti protesti	Legitimni protesti	Mirni protesti	Nasilni protesti	Represija nad protestniki	Slabi protestniki	Ostalo	Skupaj
Ekonomski okvir	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Moralni okvir	2	0	0	0	0	3	1	0	6
Okvir človeških zgodb	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Okvir konflikta	4	0	5	3	2	6	2	4	26
Okvir odgovornosti	0	1	1	0	0	1	0	0	3
Skupaj	6	1	6	3	2	10	3	4	35

Okviri protestniških gibanj v času covida-19: primerjava med Delom, Demokracijo in Mladino

Primerjava podatkov iz prejšnjega poglavja (tabela 2, 3, 4) pokaže, da se je v vseh treh medijih izmed splošnih okvirov najpogosteje pojavljal konfliktni okvir. Ne glede na to, pri splošnih okvirih izstopata Mladina, ki prednjači s prispevki v okviru človeških zgodb (13) ter okviru odgovornosti (11), in Demokracija, pri kateri je v

osprej je prišel moralni okvir (9). Pri vsebinsko-specifičnih okvirih so razlike med obravnavnimi časniki večje. Demokracija je proteste največkrat umestila znotraj okvira slabih protestnikov (25) in nasilnih protestov (9). Okvir legitimnih, mirnih protestov in okvir represije nad protestniki se v Demokraciji v obravnavnem obdobju nista pojavljala. Na drugi strani sta Mladina in Delo prispevke o protestih uokvirjala precej podobno; tu so se najpogosteje pojavljali prispevki, ki so poudarjali perspektivo represije nad protestniki (Delo 10, Mladina 30), legitimnih protestov (Delo 6 in Mladina 9) in dobrih protestnikov (Delo 6 in Mladina 6).

V Demokraciji so pisali o slabih protestnikih in nasilnih protestih, ki predstavljajo grožnje predsedniku vlade, vladi in njenim volivcem: »Bikeštrajkerji« zahtevajo, »smrt janšizmu«, torej smrt vsem drugače mislečim 220.000 slovenskih državljanov, ki so na volitvah 2018 glasovali za stranko SDS« (Suša 2020a, 43). Protestniki so bili označeni kot »skupina nasilnih levičarskih protestnikov«, »rdeči džihad«, »teroristi«, »maskirani teroristi«, »radikalno levi«, »ekstremisti«, »pripadniki tujih kriminalnih združb«, »lenuhi«, »poulični prevratniki«. Trdili so, da te proteste podpirajo in spodbujajo »strukture« prejšnje komunistične države, kot to ponazarja naslednji primer: »Moralna podpora prihaja od vseh strank nedemokratske levice, naslednic prejšnje edine stranke ...« (Klemenčič 2020, 42). Omenjene komunistične strukture so mestoma imenovane »globoka država«, ki »vzdržuje razklanost slovenskega naroda, da mu formalno in neformalno vlada« (ibid.). Protesti so bili predstavljeni kot politično sredstvo »levice«, ki želi prevzeti oblast in znova vnesti diktaturo in komunistični sistem. V navezavi na to so bili protestniki predstavljeni kot izvajalci protidržavnih dejanj in podporniki totalitarnega sistema: »[...] komunistične revolucije so ljubitelji Irana, fanatičnega verskega diktatorskega režima, ki je lani novembra na ulicah postrelil 1500 demonstrantov, ki so prote-

stirali, ker se je podražil bencin« (Suša 2020b, 45). Takšne trditve so bile podkrepjene z različnimi zgledi, med katerimi ponazarjajo podobnost med petkovimi protesti in Italijanskim nacionalističnim gibanjem Črnosrajčniki ter antifo: »Še bolj ste prepričljivi, ker so vaši glasniki zakrinkani črnosrajčniki Antife« (Klemenčič 2020, 43). Protestniške akcije so bile označene kot dejanja, ki nas vodijo v preteklost, kar ilustrira naslednji primer: »Ekstremni levičarji pa nas vneto pehajo 100 let nazaj v zgodovino in v Afriko. Zakaj že od tam ljudje bežijo k nam?« (Suša 2020b, 44). Na ta način je bila poudarjena implikacija, da protestniki slovensko družbo pomikajo v preteklost. Protestniki so bili predstavljeni kot potencialna nevarnost za demokratični red v Sloveniji. S tem je bilo poudarjeno stališče neodobravanja protestov in vzbujanja strahu. Nelegitimnost protestov je bila dodatno podkrepjena s poudarjanjem antagonističnega odnosa med protestnimi shodi in predsednikom vlade Janezom Janšo; v tem odnosu je bil Janša označen za simbol slovenskega osamosvajanja, svobode, in »oče« Slovenske države, ki se bori proti starim strukturam komunizma in s tem varuje svobodo in demokracijo, kar ponazarja naslednji primer (Klemenčič 2020, 44):

[...] bodimo že konkretni. Je vlada Janeza Janše kakorkoli slovensko demokracijo suspendirala? Janez Janša je vendar simbol slovenske demokracije. Zato je bil večkrat zaprt. Ker jih kot demokrat ogroža, se stare sile tako borijo proti njemu. Vam je denimo vlada prepovedala protestne shode, in to kljub temu, da ste bili neprijavljeni, nezaščiteni in vas je bilo mnogo preveč skupaj, kot je dovoljeno? Je policija na vašem druženju uporabljala pendreke? Solzivec? Vodni top? Je zaradi pandemije razglasila izredne razmere kot nekatere evropske države? Je bila v Ljubljani oborožena vojska kot v nekaterih evropskih mestih? Je bila uvedena policijska ura kot ponekod v Evropi? So s tanki v tisočih pregazili vas

in vaša kolesa, kot je kitajska komunistična oblast obračunala s stavkajočimi na pekinškem Trgu nebeškega miru leta 1989?

V ponavljanju navedb o nenehnem »bojevanju« Janeza Janše in njegove vlade proti domnevnim »starim komunističnim« silam ter »globoki državi« ter prikazovanju Janše kot žrtve zarotniških dejanj, je bilo v časniku Demokracija možno prepoznati prakso širjenja teorij zarote, kar opisujeta naslednja primera:

Pravica, da to stori Janez Janša, pa ni drugorazredna pravica, ampak prepoved, ki je po moje zapisana vsaj v tajnem uradnem listu, če ne kar v tajni ustavi. (Krašovec 2020, 35)

In ker je predsednik vlade Janez Janša, imajo protestniki vso podporo in simpatije velikih medijev, kot sta RTVS in POP TV. Ti dve televiziji in še nekaj radiev in revij napihujejo pomembnost teh zbiranj in jih celo zagovarjajo. RTVS je šla celo tako daleč, da je vpitje peščice zbranih na Prešernovem trgu označila za voljo ljudstva. Protestom se daje neverjetna teža v informativnih programih, spremlja se vsaka zahteva in vsak premik protestnikov. (Rant 2020, 34)

V Demokraciji je bil okvir dobrih protestnikov uporabljen izključno za Rumene jopiče, ki so se samoidentificirali kot protiprotestniško gibanje in podporniki vlade Janeza Janše (Sekulović 2020, 32–34). S tem je bila podeljena legitimnost ne le Rumenim jopičem²

² Rumenim jopičem se je oznaka neonacisti nadela, ker so njihovi pripadniki pogosto javno izrazili naklonjenost Adolfu Hitlerju in nekaterim nacističnim idejam. Njihovo društvo je pod takratno vlado oziroma Ministrstvom za kulturo, ki ga je takrat vodil Vasko Simoniti, prejeli celo status nevladne organizacije. (Vorkapić 2021)

kot neonacističnemu gibanju, pač pa hkrati tudi nacistični ideologiji. Demokracija je Rumene jopiče predstavljala kot avtentično *grassroots* gibanje v podporo vladi Janeza Janše. Rumeni jopiči so bili s tem predstavljeni kot »pravi« borci za »prave« pravice, medtem ko je bila levim »kulturnim bojevnikom« legitimnost odvzeta. V ospredje je bila postavljena tudi težnja po »uravnoteženju« protestniškega prostora in odpravi privilegijev levega političnega pola: »Na naših shodih se nam lahko pridruži kdorkoli, ki deli naše »protiprotetniške« vrednote in se bori proti zgoraj omenjenim skupinam oziroma proti privilegirancem iz prejšnjega sistema in proti soroševcem, ki jih plačuje in financira mednarodni kapital« (Sekulović 2020, 32–34). V Mladini so bili protestniki prikazani kot žrtve vladne represije. V prispevkih so poročali o različnih oblikah te represije, kot ilustrira naslednji primer: »V zadnjem mesecu smo postali država, kjer policija slehernika kaznuje, če s kredo na pločnik napiše nedolžno geslo ‚Čas je za odstop‘« (Repovž 2020, 19). Pogosto je bilo obravnavano tudi potencialno kršenje človekovih pravic s strani organov pregona, zlasti v kontekstu omejevanja pravice posameznikov do mirnega zbiranja in izražanja stališč, kot na primer: »Policisti so Jenullu pri tem brez dvoma kratili pravice. Če namreč policisti doslej otrok, ki so risali po pločnikih, niso kaznovali, bi to moralo veljati tudi za protestnike, saj je izražanje političnih stališč tako zakonsko kot ustavno še posebej zaščiteno« (Mekina 2020a, 22).

V trditve o represiji in kršenju človekovih pravic so bile pogosto umeščene izjave posameznikov s področja prava in človekovih pravic, s čimer so bili podkrepljeni ali oslabljeni določeni pogledi z namenom vplivanja na končno interpretacijo dogodkov (Kosicki 1993, 60). Nazoren primer te prakse je izjava profesorja upravnega prava na ljubljanski pravni fakulteti Rajka Pirnata, ki je komentiral izbris Zlatana Čordića iz registra samozaposlenih: »Tako slabo vodenega postopka in slabo napisane odločbe še nisem videl. Z

gledišča pravnika si skoraj ne morem predstavljati, da ministrstvo izda tako odločbo. Povsem prepričan sem, da jo bo Upravno sodišče odpravilo, če jo bo gospod Čordič (v nadaljevanju: stranka) le izpodbijal v upravnem sporu. Take odločbe skoraj ni mogoče resno obravnavati« (Košir 2020, 23).

Mladina je okvir določila že z naslovi prispevkov: »Hojs bi protestnike spravil v zapor«, »Nove oblike discipliniranja«, »Policisti dosledno popisovali protestnike«. Protestnike je uokvirila kot aktiviste za ohranjanje demokracije in svobode, vlado pa kot tisto, ki z ukrepi in odločitvami omejuje svobodo in krši demokratične norme.

Izmed vseh obravnavanih medijev je bila Mladina tista, katere prispevki so pri poročanju o protestih najpogosteje uporabljali okvir človeških zgodb (12 prispevkov). Ti so poudarjali osebne zgodbe udeležencev protestov, njihove razloge za sodelovanje v protestih ter njihove izkušnje z represijo. S takšnim načinom poročanja so bili protestniki v veliki meri individualizirani, in predstavljeni kot posamezniki, ki se borijo za temeljne demokratične vrednote, kot je svoboda:

Če bom le mogla, bom šla ta petek ponovno na manifestacije, to pot predvsem zaradi seznamov odpisanih za bolnišnično zdravljenje ob obolelosti za boleznijo covid-19. (Mikuž Kos 2020, 52)

»Zelo težko je prekiniti ta naš zagon,« pravi Brane Solce. »Kot da bi bil utečen ritual, kot da to od nas pričakujejo tako ljudje kot oblast. Pri tem vztrajanju še najbolj pomaga oblast, vsak teden je nova inspiracija.« Tudi Sanja Fidler priznava, da je včasih težko. »Imamo krize, pojavlja se utrujenost, včasih si izčrpan, vedno znova zgrožen nad tem, kar se dogaja v Sloveniji, nemogoče je ostati pasiven, če ne bi protestirali, bi se morali izseliti. Vsak teden nas oblast znova dvigne, potisne nas na ulice. Janez Janša je res glavni organizator teh protestov, odličen je v tej vlogi mo-

bilizacije ljudi. Vztrajali bomo, vsak dan avtoritarnega vladanja Janeza Janše je dan preveč. Zdaj je zunaj mraz, a mraz ni problem, problem je represija oblasti. (Mekina 2020b, 7)

Tovrstna retorika okvira človeških zgodb lahko med bralci vzbudi občutek empatije, povezanosti in identifikacije, saj posameznike, ki nastopajo v prispevku, prikazuje kot žrtve zatiranja s strani avtoritarnega režima in borce za vrednote demokracije. S tem pristopom so prispevki Mladine izkazovali podporo petkovim protestom in jih usmerjali k razumevanju individualnih zgodb in motivacij udeležencev.

V Mladini sta se v obravnavanem obdobju pojavila tudi dva članka z okvirom nasilnih protestov. Nanašala sta se na četrtkove proteste, v katerih so pričali o nasilnih izgredivih ter s tem izpostavljali ločnico med petkovimi in četrtkovimi protesti. Pri tem je bila poudarjena legitimnost mirnih petkovih protestov, medtem ko so bili četrtkovih protesti označeni kot nasilni in posledično problematični: »Nasilni del četrtkovega protesta se petkovih protestov ne udeležuje prav zaradi protestniških pozivov k nenasilju, saj (petkova) protestniška množica zavrača nasilno vedenje na protestih« (Petrovčič 2020, 30).

Prispevki v časniku Delo so proteste in protestnike uokvirjali podobno kot prispevki Mladine – petkovi protestniki so bili predstavljeni kot aktivisti za svobodno, odprto in demokratično družbo. Enako kot v Mladini so prispevki navajali jasno ločnico med četrtkovimi in petkovimi protesti: »V Ljubljani so se zbrali protestniki, toda v primerjavi s tradicionalnimi petkovimi protesti so bili tokratni nasilni, saj so se zamaskirani ljudje s policijo najprej spopadli na Trgu republike, nato pa se je dogajanje preselilo k Drami« (Delo 2020, 2). Kljub omenjenim podobnostim je bilo pri poročanju med Mladino in Delom mogoče opaziti tudi nekaj razlik. V Delu se okvir človeških zgodb, v katerem bi prispevki predstavili osebne zgodbe protestnikov, ni pojavljal. Prav tako so se mestoma pojav-

ljali prispevki, ki so protestnike uokvirili kot slabe, eden takšnih primerov je kolumna Mojce Pišek (2020, 7): »Na proteste ne grem, ker ne prinašajo razprave o progresivnih politikah in ker me zvajajo na pripadnost enemu od dveh taborov. Češ če nisi proti Janši, si za njega. In pa, proti Janši si lahko le tako, da protestiraš.«

Različno uokvirjanje protestnih gibanj – razlogi, razprava in zaključek

Primerjava med mediji jasno pokaže na razlikovanje uokvirjanja protestov v času covida-19 z vidika vsebinsko-specifičnih okvirov. Ta razlika se prepozna predvsem v poudarjanju in izpuščanju ključnih vidikov dogodkov, kar sta eni izmed glavnih značilnosti uokvirjanja (Entman 1992, 52–53). Novinarji pri Demokraciji so v prispevkih o protestih poudarjali zgodbe o izgrelih in nasilju, izpostavljali žaljive izjave in napise na transparentih protestnikov ter izpuščali name-ne in vzroke protestov. Če so prispevki izpostavili določene zahteve protestnikov, so le-te uokvirili s cinizmom in žaljivimi besedami. Prispevki Mladine in Dela so za razliko od Demokracije pri petkovih protestih pogosto izpostavljali nesorazmerno uporabo represije nad protesti, protestnike označevali kot borce za svobodo in vrednote demokracije ter izpuščali izgrede ali nasilje, ki se je odvijalo med petkovimi protestnimi akcijami. S tega stališča je ključno, kar sta izpostavila Lazarsfeld in Merton (1999, 28–29), in sicer, da pri medijih ni pomembno le to, kaj povedo, ampak je pogosto pomembnejše tisto, česar ne omenjajo. Omenjeno medijsko prakso denimo ponazori poročanje o alternativni proslavi,³ ki so jo organizirali petkovi prote-

³ Ob 30. obletnici samostojnosti Slovenije je bila 26. junija 2021 na Prešernovem trgu v Ljubljani organizirana alternativna proslava. Prireditelj je bila organizirana s strani skupine neodvisnih kulturnih ustvarjalcev in aktivistov, ki so želeli izraziti svojo kritiko do trenutnega političnega stanja v Sloveniji. (Kosmač 2021)

stniki. Na tej proslavi se je eden izmed udeležencev slekel in pokazal zadnjico. Ta »incident« je bil zelo poudarjen v Demokraciji, medtem ko Mladina in Delo o dogodku sploh nista poročala.

Različnost oziroma podobnost medijev pri poročanju o protestih, ki se kaže predvsem v času epidemije covid-19, lahko pojasnimo s homologijo (prekrivanjem) novinarskega in političnega polja. Med političnim in novinarskim poljem obstajajo določene strukturne podobnosti, ki omogočajo in vzdržujejo podoben sistem vrednot, praks in hierarhij. Novinarji in politiki sodelujejo na različne načine. Novinarji lahko vplivajo na politično polje tako, da poročajo o izbranih političnih dogodkih in temah. Politiki lahko vplivajo na novinarsko polje tako, da zagotavljajo informacije in dostop do političnih akterjev (Hovden 2012, 57).

Homologija med petkovimi protesti ter Delom in Mladino se kaže ravno v načinu uokvirjanja teh protestov, ki so jih večinoma predstavili kot dobre, legitimne in mirne. V prispevkih so reproducirali njihove kritične vidike do vlade in vladnih ukrepov ter jih predstavljali kot aktiviste za demokracijo in svobodo. Skozi okvir represije pa so v prispevkih po drugi strani izpostavljali, kako vlada z ukrepi za zaježitev epidemije krši tudi posameznikove človekove pravice, kot sta pravici do izražanja mnenj in mirnega zbiranja. Vlada pa je bila v tem primeru predstavljena kot avtoritarna, nedemokratična s strani obvladovanja epidemije pa kot neprofesionalna, ki ni kos takšnemu upravljanju izrednih razmer.

Prispevki v Demokraciji so interpretacije protestov v homologiji z desnim političnim poljem. Tu so proteste ali akterje, ki so bili kritični do vlade, predstavili kot del zarote leve politične strani, ki deluje iz ozadja in si prizadeva za zrušitev desne vlade. To se kaže tudi skozi uokvirjanje protestov – le-ti so bili predstavljeni kot slabi, nasilni in protizakoniti. Ravno pojavljanje določenih zarotniških dejanj in predstavljanje strahu, da nas protesti vračajo v preteklost

in nazadnjaštvo, nakazuje na prisotnost postfaktičnosti, v katerih je resnica zasenčena in sekundarnega pomena (McIntyre 2018, 10–11) ter je razlikovanje med lažjo in resnico nepomembno (Kalpokas 2019, 13), saj zavestno izkorišča čustvene prizive, ki spodbujajo in krepijo predsodke (Zackariasson 2018, 2). Ravno zato gredo avtorji v Demokraciji celo do točke, kjer si izmišljajo trditve, ki ne temeljijo na dejstvih in so oblikovane zgolj z namenom pritegniti pozornost in podpreti lastna stališča.

V desnem novinarskem polju se pogosto pojavljajo trditve o tem, da so mediji neuravnoteženi oz. da je leva ideologija tista, ki dominira in prežema medijski prostor (Hovden 2012, 68–70). Podobno je tudi za slovenski desni politični spekter, kjer je značilna misel, da »osrednje« medije v Sloveniji »še vedno obvladujejo leve sile kontinuitete«, zato je treba »bodisi demokratizirati obstoječe medije – jih odpreti tudi za desne poglede, ali ustanoviti lastne medije, ki bodo podpirali desno politiko in razbijali mnenjski monopol leve« (Kučić 2019). V tem primeru se to kaže tako, da so t. i. leve medije označevali kot trobilo protestnikov, ki dajejo preveliko pozornost protestom, ki ne odražajo »širšega« interesa prebivalcev. Ti mediji so prav tako del »leve« zarote, ki si želi nasilne zamenjave oblasti in levičarske prevlade.

Poleg tega je za razumevanje uokvirjanja protestov pomembno, da na novinarski poklic ne gledamo iz tradicionalnega pojmovanja novinarstva in medijskih študijev, kot so objektivnost, nepristranskost in profesionalnost, ampak jih je treba obravnavati kot »interpretacijske skupnosti«,⁴ skozi katere si novinarji delijo skupne interpretacije ključnih javnih dogodkov. Skozi skupen diskurz, ki ga oblikujejo, se legitimirajo kot novinarski akterji. Ta legiti-

⁴ Interpretacijska skupnost Hymes (1980, 2) opredeli kot interpretativno skupnost kot skupino, ki združuje skupne interpretacije.

macija izhaja iz njihovega oblikovanja lastnih narativov preteklih dogodkov, ki si jih rutinsko in neformalno med seboj izmenjujejo. Ti narativi vključujejo določene konstrukcije resničnosti, značilne pripovedne strukture ter specifične prakse (Zelizer 1993, 223). Novinarstvo nikoli ni popolnoma objektivno in nepristransko, čeprav se je, ko pravi Schiller (1981, 123), znotraj novinarskega poklica ustvarila avra »avtoritativnosti«, ki poudarja potrebo po določenih pristopih k poročanju, kot so objektivnost, nepristranskost in uravnoteženost v pisanju. Torej je tudi novinarstvo zaznavno kot levo ali desno usmerjeno. Kadar gre za kršenje temeljnih človekovih pravic, ni »nevtralnega« poročanja; novinar ne more biti zunaj okvira, ki ga poskuša navidezno objektivno ustvariti, temveč mora zavzeti stališče, saj mora v osnovi novinarstvo podajati politične in ne »nevtralne« opise dogodkov (Bašić Hrvatinić 2013, 78). Zavzemanje takšnih pozicij do pravice mirnega zbiranja in izražanja mnenja se kaže tudi skozi okvire petkovih protestov, kar sem pojasnil že prej. V analiziranih člankih je tudi možno opaziti, kako se je v prispevkih različno vzpostavila hierarhija pravic. V Mladini pravica do mirnega zbiranja in izražanja prevladuje nad javnim zdravjem. V njih je bistveno več poudarka o tem, kako je omenjena pravica kršena. V Delu je opaziti, da mestoma prevladuje skrb za javno zdravje, vendar še vedno v ospredje postavljajo kršitve teh pravic. V Demokraciji pa je jasno izpostavljeno, da je javno zdravje absolutno na prvem mestu, pred pravico do mirnega zbiranja in izražanja, saj so se pogosto pojavljale trditve, da so protesti nepotrebni in protizakoniti in bi se lahko za voljo javnega zdravja vzdržali ter protestirali na način, ki ne bi ogrožal zdravja drugih.

Uokvirjanje ima pomembno vlogo tudi pri oblikovanju javnega mnenja, kar so v svojih raziskavah potrdili Iyengar (1991), Fisk in Hall (v Luthar idr. 2004, 151-174 in 195-208). Zato sem želel preveriti, ali obstajajo tudi morebitne korelacije med uokvirjanjem prote-

stov in javnim mnenjem. Zato sem rezultate te analize primerjal z rezultati javnomnenjske raziskave⁵ in skušal prepoznati podobnosti med okviri medijev in odnosom bralcev do protestov v javnomnenjskih raziskavah. Za proučitev sem vzel tri trditve iz javnomnenjske raziskave, ki se precej povezujejo z raziskovanimi okviri in jih primerjal med seboj. Vendar je bilo število bralcev demokracije zelo nizko (zgolj 8), zato sem za primerjavo vzel podatke bralcev portala Nove24 (pojasnilo⁶). V anketi se s trditvijo »Petkovi protesti so bili nasilni« ni strinjalo 81,8 odstotka vprašanih, ki berejo Mladino, 66,5 odstotka tistih, ki berejo Delo, in 33,3 odstotka tistih, ki berejo portal Nova24. S trditvijo »Cilj protestnikov je bil zaščita demokracije« se je strinjalo 47 odstotkov tistih, ki berejo Delo, in 69,1 odstotka vprašanih, ki berejo Mladino. Na drugi strani se s to trditvijo ni strinjalo 60 odstotkov tistih, ki berejo Demokracijo. Prav tako se jasno vidi razlikovanje pri trditvi »Protestov so se udeleževali tisti, ki živijo na račun davkoplačevalcev«. S trditvijo se ni strinjalo 56,7 odstotka vprašanih, ki berejo Delo, in 76,4 odstotka tistih, ki berejo Mladino. Na drugi strani so ponovno anketirani, ki so bralci Demokracije – med njimi se jih je 53,4 odstotka z navedeno trditvijo strinjalo.

Podatki nam kažejo jasno ločnico v pogledih na proteste in protestnike. Anketirani, ki berejo Delo in Mladino, kjer so bili protesti uokvirjeni dobri, legitimni in kot žrtev represije, večinoma proteste

⁵ Javnomnenjska raziskava je bila narejena na reprezentativnem vzorcu v sklopu projekta Svoboda mnenja in izražanja, del katerega je tudi ta članek. Število respondentov ankete je bilo 802. Rezultati podatkov bodo objavljeni v ločeni raziskavi. V anketi je odgovorili, da Delo bere 105 anketirancev, Mladino 55 in Nova24 52.

⁶ Za primerjavo sem vzel bralce portala Nove24, saj je večina prispevkov Demokracije objavljanjih tudi na portalu Nova24 in ker si Demokracija in Nova24 delita uredništvo, saj zanju pišejo isti novinarji in so v tistem času imeli istega urednika (Kučič 2019). Torej so medijski sorodni in v tem primeru gre zgolj za ponazoritev ujemanja.

ne dojemajo kot nasilne in protestnike ne kot porabnike proračunskih sredstev, ampak kot »borce« za demokracijo. Pri portalu Nova24 je to razmerje ravno nasprotno in bralci vidijo proteste kot nasilne, protestnike kot porabnike proračunskih sredstev ter se ne strinjajo s tem, da so protestniki borci za demokracijo. Rezultati kažejo določeno mero ujemanja med okviri in mnenjem anketiranih. Mladina je bolj pozitivno uokvirjala proteste, medtem ko so tudi njeni bralci imeli najbolj pozitiven pogled nanje. V podobnem razmerju so Delo in njegovi bralci. Kot portal Nova24, ki je uporabljala sorodne okvire Demokracije, ki vsebujejo negativno konotacijo, so tudi njeni bralci razumeli proteste kot negativne in nelegitimne. Čeprav je to le poskus ponazoritve, kako se okviri določenih medijev lahko ujema-jo z mnenjem bralcev, o vplivu medijev na oblikovanje mnenja na podlagi moje raziskave ni možno govoriti. S to primerjavo sem zgolj poskušal ponazoriti, da se kažejo določena ujemanja, ki bi jih bilo v prihodnje vredno raziskati – predvsem v kontekstu, kako uokvirjanje v slovenskih medijih oblikuje javno mnenje.

Viri

Klemenčič, Ivan. 2020. 5.000 kolesarjev nasproti 500.000 volivcem. *Demokracija* 25(29): 43–44.

Košir, Izak. 2020. »Zločin« in kazen. *Mladina* (49): 23.

Mekina, Borut. 2020a. Policija se je spremenila. *Mladina* (23): 22–25.

Mekina, Borut. 2020b. Gale in kleptokracija. *Mladina* (40): 7.

Mikuž Kos, Anica. 2020. Izpoved kaviar socialistke. *Mladina* (22): 52–53.

Pan, Zhongdang in Gerald M. Kosicki. 1993. Framing analysis: an approach to news discourse. *Political Communication* 10(1): 55–76.

Petrovčič, Peter. 2020. Zakaj je bilo tokrat nasilno? *Mladina* (46): 30–32.

Pišek, Mojca. 2020. Zakaj ne grem na petkove proteste. *Delo* 62 (174): 7.

Rant, Aleksander. 2020. Protiproslava je bila festival proti Sloveniji. *Demokracija* 25(27): 34.

Repovž, Grega. 2020. Vkljenjena svoboda. *Mladina* (23): 19–20.

Suša, Janez. 2020a. Retardirani bikeštrajki sovraštva proti svojemu narodu. *Demokracija* 25(26): 42–43.

Suša, Janez. 2020b. Retardirani bikeštrajki sovraštva proti svojemu narodu (2). *Demokracija* 25(26): 42–43.

Sekulović, Andrej. 2020. Rumeni jopiči. *Demokracija* 25(33): 32–34.

Zlata, Krašovec. 2020. S koles na kolena. *Demokracija* 25(20): 35.

Bibliografija

Alozie, Emmanuel. 2005. Sudan and South Africa – a framing analysis of Mail & Guardian Online's coverage of Darfur. *Ecquid Novi* 26 (1): 63–84.

Bašić-Hrvatini, Sandra. 2013. Drznost, drznost, še in še drznost. *Časopis za kritiko znanosti* 41: 72–83.

Buozis, Michael in Brain Creech. 2017. Reading News as Narrative. *Journalism Studies* 19(10): 1430–1446.

Capella, Joseph N. in Kathleen H. Jamieson. 1997. *Spiral of cynicism: The press and the public good*. New York: Oxford University Press.

Couldry, Nick. 2012. *Media, Society, World: Social Theory and Digital Media Practice*. Cambridge, Malden: Polity Press.

Entman, Robert. 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication* 43(4): 51–58.

Fiske, Susan. T. in Shelley E. Taylor. 1991. *Social cognition*. New York: McGraw-Hill Book Company.

Froehlich, Romy in Burkhard Rüdiger. 2006. Framing political public relations: Measuring success of political communication strategies in Germany. *Public Relations Review* 32: 18–25.

Gamson, William, A. Davis Croteau, William Hoynes in Theodor Sasson. 1992. Media Images and the Social Construction of Reality. *Annual Review of Sociology* 18: 373–393.

Gamson, William A. in Kathryn E. Lasch. 1983. The political culture of social welfare policy. V *Evaluating the welfare state: Social and Political perspectives*, ur. Shimone E. Spiro in Ephraim Yuchtman-Yaar, 397–415. San Diego: Academic Press.

Gitlin, Todd. 1980. *The Whole World Is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press.

Godefroidt, Amélie, Anna Berbers in Leen d’Haenens. 2016. What’s in a frame? A comparative content analysis of American, British, French, and Russian news articles. *International Communication Gazette* 78(8): 777–801.

Goffman, Ervin. 1986. *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Boston: Northeastern University Press.

Hanitzsch, Thomas in Tim P. Vos. 2017. Journalistic Roles and the Struggle Over Institutional Identity: The Discursive Constitution of Journalism. *Communication Theory* 27(2): 115–135.

Hovden, Jan Fredrik. 2012. A Journalistic Cosmology: A Sketch of Some Social and Mental Structures of the Norwegian Journalistic Field. *Nordicom Review* 33: 57–76.

Horwitz, Robert B. 2022. *Trump and the “deep state”*. California: Routledge.

Iyengar, Shanto. 1991. *Is Anyone Responsible? How Television Frames Political Issues*. Chicago: University of Chicago Press.

Koenig, Thomas. 2006. Compounding mixed-methods problems in frame analysis through comparative research. *Qualitative Research* 6(1): 61–76.

Kosmač, Gorazd. 2020. *Alternativna proslava: »Dobrodošli vsi na praznik ljudstva, na praznik upora!«* Dostopno na: <https://www.rtv-slo.si/slovenija/alternativna-proslava-dobrodošli-vsi-na-praznik-ljudstva-na-praznik-upora/585627> (15. avgust 2023).

Kalpokas, Ignas. 2019. *A Political Theory of Post-Truth*. London: Palgrave Macmillan.

Kučić, Lenart J. 2019. Mediji SDS (1. del): strankarski prevzem tednika Demokracija. *Pod črto*, 4. 11. Dostopno na: <https://podcrto.si/mediji-sds-1-del-strankarski-prevzem-tednika-demokracija/> (8. avgust 2023).

Lazersfeld, Paul F. in Robert Merton. 1999. Množično sporočanje, popularni okus in organizirano družbeno vedenje. *Komunikološka hrestomatija* 2: 23–41.

Lutar, Bred, Vida Zei in Hanno Hardt. 2004. *Medijska kultura: kako brati medijske tekste*. Ljubljana: Študentska založba.

McIntyre, Lee. 2018. *Post-Truth*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.

A. S. in G. C. 2020. Tukaj smo, ker ste prelomili svojo obljubo. *MMC*, 28. 2. Dostopno na: <https://www.rtv-slo.si/slovenija/tukaj-smo-ker-ste-prelomili-svojo-obljubo/515706> (9. julij 2023).

Reese, Stephen, Oscar Gandy in August Grant. 2003. *Framing public life: Perspectives on Media and Our Understanding*. New York: Routledge.

Schiller, Dan. 1981. *Objectivity and the news: The Public and the Rise of Commercial Journalism*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Tuchman, Gaye. (1978). Making News: A Study in the Construction of Reality. *Social Forces* 59. Dostopno na: <https://doi.org/10.2307/2578016> (10. julij 2023).

Valkenburg, Patti M., Holli A. Semetko in Claes H. De Vreese. 1999. The Effects of News Frames on Readers' Thoughts and Recall. *Communication Research* 26(5): 550–569.

Vorkapić, Mirko. 2021. Predsednik društva za promocijo tradicionalnih vrednot: Hitler je heroj. *24ur.com*, 2. 8. Dostopno na: https://www.24ur.com/novice/slovenija/rumeni-jopici_3.html (10. julij 2023).

Wood, Julia T. 2004. *Communication Theories in Action: An Introduction*. Belmont: Thomson Wadsworth.

Zackariasson, Ulf. 2018. Introduction: Engaging Relativism and Post-Truth. V *Relativism and Post-Truth in Contemporary Society: Possibilities and Challenges*, ur. Mikael Stenmark, Steve Fuller in Ulf Zackariasson, 1–17. London: Palgrave Macmillan.

Zelizer, Barbie. 1993. Journalists as interpretive communities. *Critical Studies in Media Communication* 10: 219–237.